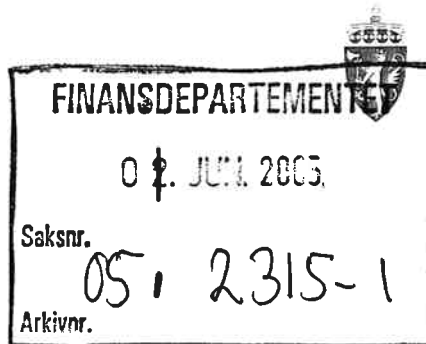

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Ragnhild Wiborg
Dir. tlf: 22 93 99 11
Vår referanse: 05/2450
Deres referanse:
Dato: 31.05.2005

MARKEDET FOR INNSKUDDSBASERT KOLLEKTIV PENSJON TIL PRIVATE FORETAK

Det vises til vedlagt kopi av Kredittilsynets brev av i dag til Konkurransetilsynet vedrørende markedet for innskuddsbaserte kollektiv pensjon til private foretak. Kredittilsynet viser til tidligere kontakt med departementet om Konkurransetilsynets henvendelse.

Finansinstitusjonsloven fastsetter at Kongen kan gi forskrifter som begrenser en finansinstitusjons adgang til å tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste. Produktpakkeforskriften er begrenset til å gjelde avtaler som inngås med forbruker. Kredittilsynet vil foreslå for Finansdepartementet at produktpakkeforskriften utvides til også å gjelde ved tilbud om uførepensjon og etterlatteytelser som omfattes av foretakspensjonsloven. Kredittilsynet foreslår at § 1 i produktpakkeforskriften gis følgende ordlyd:

Denne forskrift gjelder en finansinstitusjons adgang til å sette vilkår som nevnt i lovens § 2-14 for tjenester som ytes eller tilbys forbrukere. Forskriften gjelder også et livsforsikringsselskaps adgang til å sette vilkår for levering av uføre- og etterlattepensjon i henhold til foretakspensjonsloven.

Gjennomføring av forslaget vil bl.a. medføre at et livsforsikringsselskap som har gitt tilbud både om levering av en alderspensjonsordning og om levering av uføre- og etterlattepensjonsdekning overfor et foretak, ikke kan trekke dette tilbake selv om foretaket skulle velge en annen leverandør for alderspensjonsordningen. I den grad det kan dokumenteres merkostnader ved atskilt leveranse, vil det ikke være noe i veien for at dette gjenspeiles i premiene ved separat leveranse av ytelsene. Kredittilsynet finner det sannsynlig at selskapene kan dokumentere kostnadsbesparelser ved å

levere begge typer produkter fordi begge produkter referer seg til samme foretak og de samme medlemmene osv. Det kan også påløpe kostnader til særskilt oppfølging mot institusjon som har alderspensjonsdekningen fordi det følger av pensjonslovene at risikodekningene bare kan ytes når foretaket samtidig har alderspensjonsordning. Dersom foretaket også tegner forsikring som gir innskuddsfritak fordrer det en jevnlig informasjonsflyt mellom institusjonene om størrelsen på innskuddene.

Kredittilsynet har ikke foreslått at produktpakkeforskriften skal gjøres gjeldende også for pensjonskasser men ser at det kan bli aktuelt på et senere tidspunkt, avhengig av utforming av lovgivningen om pensjonskasser. De beslutninger som nå er truffet i Stortinget og direktiv 2003/41/EC (pensjonskassedirektivet) kan tilsi dette. Kredittilsynet pekte i høringsuttalelsen til utredning nr. 12 fra Banklovkommisjonen (ny pensjonskasselovgivning) på at den enkelte stat i forhold til direktiv 2003/41/EC (pensjonskassedirektivet) neppe kan legge begrensninger på hvilke typer utenlandske pensjonsinnretninger som kan tilby forvaltning av pensjonsordninger for norske foretak og foreslo at dette bør undersøkes nærmere. Kredittilsynet kan opplyse at EU Kommissjonens representanter på et møte om direktivet som ble holdt den 19. april i år bekreftet denne oppfatning om at pensjonskassedirektivet også omfatter "pensjonsforsikringselskaper" som vil tilby forvaltning av kollektiv pensjonsforsikring til ethvert foretak som etterspør kollektive pensjonsordninger og ikke bare pensjonsinnretninger som forvalter kollektive pensjonsordninger for foretak eller ansatte med en viss innbyrdes tilknytning. Referat fra møtet vil bli oversendt Finansdepartementet når det foreligger.

Med hilsen
Kredittilsynet

Bjørn Skogstad Aamo
kredittilsynsdirektør

Sven-Henning Kjelsrud
avdelingsdirektør

Kopi: Konkurransetilsynet og FNH

Konkurransetilsynet
PB 8132 Dep
0033 OSLO

Saksbehandler: Ragnhild Wiborg
Dir. tlf: 22 93 99 11
Vår referanse: 05/2450
Deres referanse: 2004/1071 MA3-M2 JOAA
Dato: 31.05.2005

MARKEDET FOR INNSKUDDSBASERT KOLLEKTIV PENSJON TIL PRIVATE FORETAK

Kredittilsynet viser til Konkurransetilsynets brev av 10. mars 2005 og møtet i Bergen i Konkurransetilsynet den 14. april 2005. Konkurransetilsynet uttaler at det ønsker å komme i dialog med Kredittilsynet med sikte på eventuelle tiltak som kan gjøre det enklere for nye aktører å etablere seg og tilby tjenester innenfor markedet for innskuddsbaserte pensjonsordninger. Konkurransetilsynet stiller i den sammenheng to spørsmål til Kredittilsynet. Kredittilsynet forstår Konkurransetilsynet slik at det første spørsmålet gjelder livsforsikringsselskapenes informasjonsplikt. Det andre spørsmål går i korthet ut på om livsforsikringsselskapet har plikt til å levere kun uføreytelser og/eller etterlatteytelser til en kunde som har fått tilbud men avslår tilbudet om å inngå avtale om innskuddspensjonsordning.

Informasjonsplikten

Kredittilsynet kan opplyse at verken forsikringsvirksomhetsloven eller gjeldende regler om informasjonsplikt pålegger livsforsikringsselskaper å oppgi størrelsen på de enkelte elementer som inngår i premien (som forvaltnings- administrasjons- og distribusjonskostnader samt risikopremien¹).

Kredittilsynet kan videre opplyse at livsforsikringsselskapet i henhold til opplysningspliktsreglene som gjelder for livsforsikring, må opplyse dersom kunden ønsker det, hva hovedytelsen og tilleggssytelsene koster senest i forbindelse med inngåelsen av avtalen². Det innebærer etter

¹ Nytt kapittel 8a i forsikringsvirksomhetsloven vedtatt 10. desember 2004 innfører krav til pristariffer som viser hva kunden skal betale for administrasjon, forvaltning og risiko mv. Nytt kapittel 8a er ikke trådt i kraft.

² Forskrift av 5 mai 1995 nr 581 om opplysningsplikt for avtaler om livsforsikring gitt i medhold av forsikringsavtaleloven.

Kredittilsynets syn at de etter ønske fra kunden må oppgi separat pris på hhv. uførepensjon, barnepensjon, ektefellepensjon³, evt. samboerpensjon og innskuddspensjonsproduktet.

Om produktpakkeforskriften

Det andre spørsmålet går ut på om livsforsikringsselskapet har plikt til å levere uføreytelser og/eller etterlatteytelser til en kunde som har fått tilbud på innskuddspensjonsordning og på uførepensjon/etterlattepensjon (dvs. risikoytelser), men avslår tilbudet om å inngå avtale om innskuddspensjonsordning. Livsforsikringsselskapene er som kjent ikke underlagt regler i forsikringsvirksomhetsloven som innebærer at selskapene har en alminnelige leveringsplikt. Det er i utgangspunktet derfor ikke mulig ut fra forsikringsvirksomhetslovens regelverk å pålegge selskapene å levere uføreytelser og ytelse til etterlatte til ethvert foretak som etterspør slike ytelse separat.

Det følger av § 2-14 i finansieringsvirksomhetsloven at det kan gis forskrifter som begrenser en finansinstitusjons adgang til å tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste. Lovens § 2-14 lyder slik:

Kongen kan gi forskrifter som begrenser en finansinstitusjons adgang til å tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste fra den selv eller annen finansinstitusjon, eller til å innrømme en kunde gunstige vilkår på betingelser av at dette gjøres.

Loven sonderer ikke mellom forbrukere og andre kunder i finansinstitusjonene. Forskrift av 1. juni 1990 nr 429 om produktpakker gjelder imidlertid bare for en finansinstitusjons adgang til å sette vilkår som nevnt i lovens § 2-14 for tjenester som ytes eller tilbys forbrukere.

Forskriften inneholder ingen definisjon av begrepet forbruker. Forskrift til finansieringsvirksomhetens § 2-12a om låneavtale definerer imidlertid *forbruker* som en fysisk person når avtalens formål for denne ikke hovedsakelig er knyttet til næringsvirksomhet. Tjenestepensjonsordninger (innskuddspensjon og/eller risikodekninger) er et produkt som tilbys for å sikre rettighetene til den enkelte ansatte i et foretak. Det er imidlertid foretakene som inngår avtaler om sikring og/eller forvaltning av pensjonsordninger og som helt eller i hovedsak finansierer disse. Kredittilsynet er på denne bakgrunn i sterk tvil om foretak som etterspør skattefaviserte pensjonsordninger kan anses som forbrukere.

Kredittilsynets foreløpige tilbakemelding i møtet i Konkurransetilsynet var at produktpakkeforskriften kommer til anvendelse. Kredittilsynet er senere kommet i sterk tvil om forskriften er anvendelig fordi det er foretak som inngår avtaler om sikring eller forvaltning av pensjonsordninger. Kredittilsynet vil derfor foreslå for Finansdepartementet at § 1 i produktpakkeforskriften endres slik at forskriften kan gjøres gjeldende for foretak som etterspør pensjonsordninger ihht. pensjonslovene.

³ Inkl. pensjon til registrerte partnere

Nærmere om produktpakkeforskriften

Forskriftens § 2 første og tredje ledd som gjelder adgang til å tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste lyder slik:

En finansinstitusjon kan ikke tilby en tjeneste med vilkår om at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste fra den selv, annen finansinstitusjon, annet selskap som inngår i samme konsern eller selskap som finansinstitusjonen har samarbeidsavtale med.

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder ikke der det foreligger en tilknytning mellom flere tjenester slik at tilbud av en tjeneste forutsetter samtidig tilbud av en annen tjeneste eller hvor et samlet tilbud av flere tjenester er begrunnet med kostnadsbesparelser.

Kredittilsynet antar at bestemmelsene ville vært anvendelig dersom forskriften hadde vært anvendelig på tilbud til andre kunder enn forbrukere. Risikoytelsene kan leveres sammen med ulike alderspensjonsprodukter som leveres av livsforsikringsselskapet som ytelsesbasert foretakspensjonsordning, engangsbetalt alderspensjon og ren innskuddspensjonsordning. Når risikoytelsene leveres sammen med en innskuddspensjonsordning må de være priset ut fra at risikoforutsetningene vil være tilstrekkelige i forhold til forsikringsvirksomhetslovens krav om at premien skal være betryggende. Kredittilsynet ser det på denne bakgrunn som lite naturlig å anse risikoytelsene og innskuddspensjonsordningen som ulike produktelementer i ett og samme produkt⁴. Ved forespørsel må selskapet som tidligere nevnt derfor oppgi prisene ((premiene) for hver av produktene, eventuelt også prisen for henholdsvis en samlet leveranse og prisen forutsatt at de ulike produkter leveres atskilt.

Premiens størrelse og spørsmål knyttet til kostnadsbesparelser mv

Kredittilsynet har fått opplyst underhånden fra FNH at livsforsikringsselskapene ikke er uvillig til å tilby separate risikodekninger men da til en vesentlig høyere pris.

Kredittilsynet viser i den sammenheng til at det følger av forsikringsvirksomhetslovens § 7-5 at et forsikringsselskap skal fordele sine kostnader, tap, inntekter samt alle fond m.v. på en rimelig måte mellom forsikringsbransjer, forsikringskontrakter og forsikrede. Det er ikke tillatt å fastsette premiene slik at de fører til en urimelig krysssubsidiering mellom kunder og kundegrupper. Når livsforsikringsselskapet leverer risikoytelser i tillegg til innskuddspensjonsordninger må de også prise risikoytelser slik at risikoelementene i premien beregnes på selvstendig grunnlag.

På den annen side må selskapene hensynta at selskapet får en forsvarlig og rimelig dekning av merkostnadene ved å levere separate risikodekninger. Kredittilsynet finner det sannsynlig at selskapene kan dokumentere kostnadsbesparelser ved å levere begge typer produkter fordi begge

⁴ Dette spørsmål ble behandlet i banklovkomisjonens sjettede utredning og det ble omtalt nærmere i Banklovkomisjonens niende utredning (NOU 2002: 21 Oppsigelse mv. av forsikringsavtaler) hvor Banklovkomisjonen behandler skille mellom flere forsikringsprodukter i avsnitt 8.3

produkter referer seg til samme foretak og de samme medlemmene osv. Det kan også påløpe kostnader til særskilt oppfølging mot institusjon som har alderspensjonsdekningen fordi det følger av pensjonslovene at risikodekningene bare kan ytes når foretaket samtidig har alderspensjonsordning. Dersom foretaket også tegner forsikring som gir innskuddsfritak fordrer det en jevnlig informasjonsflyt mellom institusjonene om størrelsen på innskuddene.

Forslag til endring i produktpakkeforskriften

Finansinstitusjonsloven fastsetter at Kongen kan gi forskrifter som begrenser en finansinstitusjons adgang til å tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste. Produktpakkeforskriften er som nevnt begrenset til å gjelde avtaler som inngås med forbruker. Kredittilsynet vil foreslå for Finansdepartementet at produktpakkeforskriften utvides til også å gjelde ved tilbud om uførepensjon og etterlatteytelser som omfattes av foretakspensjonsloven. Kredittilsynet vil derfor ved separat brev av i dag til Finansdepartementet, foreslå at § 1 i produktpakkeforskriften gis følgende ordlyd:

Denne forskrift gjelder en finansinstitusjons adgang til å sette vilkår som nevnt i lovens § 2-14 for tjenester som ytes eller tilbys forbrukere. Forskriften gjelder også et livsforsikringsselskaps adgang til å sette vilkår for levering av uføre- og etterlattepensjon i henhold til foretakspensjonsloven.

Bakgrunnen for at forslaget til tilføyelse kun retter seg mot livsforsikringsselskaper er at forvaltningsselskaper for verdipapirfond og banker ikke kan tilby uføre og etterlattepensjon. Gjennomføring av forslaget vil medføre at et livsforsikringsselskap som har gitt tilbud både om levering av alderspensjonsordning og om levering av uføre- og etterlattepensjonsdekning overfor et foretak, ikke kan trekke dette tilbake selv om foretaket skulle velge en annen leverandør for alderspensjonsordningen. I den grad det kan dokumenteres merkostnader ved atskilt leveranse, vil det ikke være noe i veien for at dette gjenspeiles i premiene ved separat leveranse av ytelsene.

Med hilsen
Kredittilsynet

Bjørn Skogstad Aamo
kredittilsynsdirektør

Sven-Henning Kjølstad
avdelingsdirektør

Kopi: Finansdepartementet og FNH